

Oszét népmesék

A vén farkas

Egy farkas, amikor már egészen megvénült, azt gondolta magában: „Sok jószágot széttéptem, sokat ártottam már az embereknek, ideje lenne szent helyekre zarándokolnom, hogy leimádkozhassam a bűneimet.”

Útnak eredt, mi mást is tehetett volna.

Hogy mennyi ideig mendegélt, ki tudja azt már, egyszer csak elért valamiféle tisztásra. A tisztás közepén egy szánta ló legelészett. Odament a farkas a lóhoz, és megszólítja:

– Hé, te ló, most fel foglak falni!

– Hát nem szégyelled magad, vén farkas, már csak engem vagy képes felfalni?! Hiszen nincs rajtam egy falatka hús sem, a lábam meg csupa seb. Gyere csak közelebb, győződj meg róla magad is – mondta a ló.

A farkas nekilátott a ló lábának a vizsgálásához, az pedig meglendítette a patáját és szétrúgta a homlokát. A farkas bemászott egy barlangba és sokáig hevert ott félholtan.

Azonban felgyógyult, és ismét útra kelt a szent helyekre. Ment, mendegélt, és elért egy erdő szélére, ahol két kos legelészett. Meglátta őket a farkas, és úgy gondolja: „Gyerünk csak, hadd egyem meg ezeket a kosokat! A szent helyek messze vannak, addig megengedhetem magamnak.”

A farkas közelebb ment hozzájuk, és azt mondja nekik:

– Hej, most megeszlek benneteket, kosok!

– Szégyellhetnéd magad, vén ordas! Hát csak úgy felfalnál bennünket?

– Hát hogy egyelek meg benneteket?

– Hát úgy: állj közénk, mi meg szétválunk kétfelé, azután versenyt futunk hozzád. Aki lemarad – elsőnek eszed meg, azután pedig hozzáfogatsz a másikhoz is.

A farkas beleegyezett, és közójük állt.

A kosok kétfelé váltak szét, azután mind a két oldalról nekilódultak a farkas bordáinak; ledöntötték a lábáról.

Hogy mennyi ideig szenvedett a farkas, ki tudja azt, azonban nagy nehezen rendbe jött újra, és megint rászánta magát, elmegy a szent helyekre.

Ismét útnak eredt, és egy falu határához ért. A falu szélén egy borjú legelészett. Megpillantotta a farkas, kedve szottyant, hogy felfalja.

– Elvégre nem ehetsz meg engem csak úgy! – mondta a borjú.

– Hát hogyan? – álmélkodott az ordas.

– Hát úgy: elbögöm magam, majd te kontrázol, azután pedig felfalhatsz.

A borjú elbődült, a farkas meg üvöltöni kezdett. Az emberek felriadtak, kifutottak a faluból, és agyoncsapták.

A róka meg a fürjecske

A róka és a fürjecske barátok voltak. Egyszer a rókának tyúkhúsról szottyant étvágya piroggal.

Elmentek keresni, s hogy rátaláljanak, egész nap bolyongtak kettesben, azonban sehol semmit sem leltek.

Egy falu szélén köszöntött rájuk az este. Látják – asszonyok mennek a torra, mindegyik kezében vendégeknek való étel van.

Mondja a rókanak a fürjecske:

– Te, róka, rejtőzz el a kerítés mögött, én meg sántának tettetem magam, leengedem az egyik szárnyamat és futni kezdek az asszonyok előtt. Lerakják a kosaraikat, majd elkezdnek engem üldözni. Te pedig ne habozz: ragadd meg a pirogokat és fuss el velük!

Megörült a róka, elrejtőzött a kerítés alatt, a fürjecske meg sántítva futott az asszonyok elé.

– Nézzétek csak! – kiabáltak azok.
– A fürjecske nem tud elrepülni! Micsoda jó játék lesz a gyerekeknek!

Lerakták az ételt a földre, s mindnyájan a fürjecske után eredtek.

Ekkor a róka kiugrott a kerítés mögül, mindent elhappolt, ami csak a kosarakban volt – tyúkot, pirogot, lepényt –, és elinalt.

Derekasán belakmározott a róka és a fürjecske, s amikor besötétedett, hazatértek.

A fürjecske megkérdezte a rókát:

– Mondd csak, te róka, milyen válású vagy – keresztény-e vagy muzulmán?

– Muzulmán vagyok – válaszolta a róka.

Üldögélnek a tűz mellett, melegednek. Hirtelen, azt mondja a róka a fürjecske:

– Megetetni megetettél engem, azonban ha egyszer rám tudnál ijeszteni is, nem lenne senki sem kedvesebb számomra a világon, mint te.

– Jól van – felelte a fürjecske –, úgy teszek, ahogyan kívánod.

Másnap az egyik aladár¹ kilovagolt a mezőre vadászni. Odaröpült hozzá a fürjecske, s elkezdett alacsonyan röpdösni a föld fölött. Meglátván ezt az agarak, úzóbe vették. A fürjecske

meg csak röpült, röpült, elvezette őket a rókához. Megiramodott a ravaszdi, a kutyák meg utána. Nehezen tudott elinalni előlük, a fél farka bánta.

Esteledett. A fürjecske a fán üldögél, egy magasan fekvő ágon, lenn pedig a tűz mellett lógó nyelvvel fekszik a róka, dühösen sandítva a fürjecskeére.

A fürjecske elszundított, lepottyant a fáról, a róka a foga közé kapta, és készült, hogy felfalja.

– Kedves barátom – kérlelte a fürjecske –, te mondtad, hogy muzulmán vagy, amikor pedig enni készülsz, még azt sem mondd, hogy „Biszmillah”²?

Kitátotta a róka a száját, hogy „Biszmillah”-ot mondjon, a fürjecske meg kiröppent belőle, s eltűnt a levegőben.

Hogyan fizetett rá a teve az ostobaságára?

Valamikor réges-régen élt öt barát: a medve, a farkas, a róka, a borz és a teve. Egyszer ínséges tél köszöntött be, nem volt mit enniük.

Egészen váratlanul azt mondja a róka a medvének és a farkasnak:

– Vágjuk le a tevét, az egész téltre meglesz az ennivalónk!

Azt feleli a medve:

– Az ötlet kitűnő, vajon ő is beleegyezik majd?

– Ez már az én dolgom – mondja a róka. – Azt mondom majd neki, hogy tavasszal, amikor kinő a fű, majd feltámasztjuk – amilyen ostoba, még el is hiszi.

¹ földesúr, úr, a magyar Aladár név ebből származik

² Isten nevével. (Magyarul: Akkor, Isten nevével vágjunk bele!)

– Jól van – mondta a medve és a farkas. – Te beszéld rá, levágni meg majd mi levágjuk.

Meghívta a róka a tevét, elvezette oldalra, és azt mondta neki:

– Teve, kedves tevé! Szeretnék neked valamit a teljes szívemből mondani, de talán el sem hiszed, de ha elhiszed is – akkor megsértődsz. Hiszen mindent, amit a szívemből mondom neked, nem úgy fogsz fel!

A teve így válaszolt neki:

– Nem sértesz meg, és minden szavadat elhiszem. Mondd el, amit mondani akartál!

A róka elmosolyodott a bajsza alatt.

– Kedves teve, mi levágunk téged és megeszünk, azonban tavasszal, amikor a fű kizöldül, ismét feltámasztunk. Aki le tud vágni, fel is tud támasztani, azonban ha magadtól pusztulsz el – már nincs feltámasztás.

A teve hitt a rókának, és beleegyezett a dologba. A róka elvezette a medvéhez és a farkashoz, akik levágták. Megnyúzták, kizsigerelték, a róka a borzral elvitte a belső részeit a folyóhoz, hogy kimossák azokat. A róka fogta a szívét, egy kis darabot adott belőle a borznak, a többit maga falta fel.

Akkor megszólal a borz:

– Mit fogunk most mondani a medvének és a farkasnak, hogy bajba ne kerüljünk?

A róka így válaszolt:

– Ha valamit is kérdeznek, meszd rám a szemedet, azonban ne szólj semmit!

Kimosták a belső részeket és viszavitték őket. A medve és a farkas meglátták, hogy a szív eltűnt, és két hangon kezdtek üvölni.

A borz kidüllesztette a szemét és a rókára bámult. Az meg azt mondta neki:

– Amikor a szívét etted, rám se néztél. Most meg mit bámulsz?

A borz benne maradt a pácban, a medve meg a farkas megfenyeggették:

– Rendben van, először történt, megbocsátunk, de ha még egyszer hibát követsz el – nem kapod meg a fejet.

Odaadták neki a teve fejét, és meghagyták neki:

– Menj, süsd meg a tűzön!

A borz megsütötte a fejet, a róka pedig fogta és visszavitte. Útközben kiszedte belőle az agyvelőt és felfalta, a fejet pedig a medve meg a farkas elé tette.

Azok alaposan szemlére vették – nincs benne az agyvelő. Kérdezik a rókát:

– Hová tűnt innen az agya?

A róka rájuk bámult, a fejét csóválta.

– Mit mondjak annak, aki a farkast és a medvét okosnak tartja?

– Miféle velőről beszéltek? Ha a tevének esze lett volna, vajon hagyta volna magát levágnit?

Elgondolkodott ezen a farkas meg a medve, egyetértettek a rókával.

Ej, te, ravaszdi! Nem véletlenül kering rólad annyi történet!

A koca és a farkas

A kocának három malaca volt. Valamiféle sós halat ettek, és igen kínozták őket a szomjúság. A koca elment vízért, s amikor készült a vödört megtölteni, elébe ugrott egy farkas.

– Meg foglak enni, te disznó! – mondta a farkas.

– Még hogy engem? – csodálkozott a koca. – Nekem kemények az oldalbordáim. Kíméld a fogaidat, hagyj

engem! Van három malackám, mint az érett körték. Az egyiket neked adom.

– Ez már valami, tetszik nekem a dolog – mondja a farkas. – És hogy hívják őket?

– A neveik: az egyiké – Későn, a másiké – Erősen, a harmadiké – Meleg.

– Jól van – felelte a farkas, és elbocsátotta a kocát.

Hazaért a koca, megvitatta a malacait, jól bezárta az ajtót, és a malacaival együtt lefeküdt a melegben. Ekkor az ajtó mögül a farkas hangja hallatszott:

– Hej, Későn!

– Későn van már, nem megyek ki hozzád! – mondta neki a koca.

– Hej, Erősen! – kiáltja a farkas.

– Be van zárva az ajtó erősen – feleli a koca.

– Hej, Meleg! – kiáltja a farkas.

– Jó meleg van a puha almon számmunkra – válaszolja a koca.

A farkas a dühtől eszméletét veszette, mintha meghalt volna. Varjak

repültek arrafelé, s elkezdték a farkast csipegetni. Magához tért, vicsorgatta a fogát, és elkapta az egyik varjút.

– Most jaj lesz neked, varjúcska – mondta neki. – Minden mérgemet rajtad fogom kitölteni!

– Tégy velem, amit csak akarsz – válaszolta a varjú. – Ha úgy gondolod, meg is ehetsz, ha meg kedved tartja, a vízbe is dobhatsz. Csak egyre kérlek: ne tekerj babindát a nyakamba kötélként, és ne vess bele a szakadékba!

– Jó, hogy te magad mondtad el nekem, amitől rettegsz! – örvendezett a farkas.

Babindát tekert a varjú nyaka köré, és behajította a szakadékba.

A varjú elröpült, és letelepedett egy magas fa ágára. Csipegeti a babot, és kiabálja:

– Kárr, te farkas! Kárr, hogy nem falhatlak fel!

A farkas nem tudta elviselni, hogy másodszer is lóvá tették, a dühtől szétpukkadt, és kilehelte a lelkét.

Kovács Béla fordításai